

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**R. P. Adami Contzen E Societate Iesv, SS. Theol. Doct.
Commentaria In Qvatvor Sancta Iesv Christi Evangelia**

Contzen, Adam

Coloniæ Agrippinæ, M.DC.XXVI

An exigat vt ab omni peccato abstineat.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-83011](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-83011)

§ 3. Paralyticus auctoritate medici sese tuetur, qui enim tam diuturnum sanare morbum potuit, vel interpretari de Sabbato legem, vel in eâ dispensare potuit. Qui enim ad eodè destitutus erat vsu membrorum, vt ne in aquam se quidem iniicere posset, nunc lectum ferre non ambulare tantum valet, ita Cyrill. lib. 2. in Ioannem cap. 123. Prudentissime, inquit, atq; breuissimè Iudeorum criminaciones repellit. Nam quoniam vs transgressorem accusabant, non licere dicentes, in Sabbato hac onera ferentem ambulare, ad illum totam rem refert qui sanitatem ei largitus est, & magna quasi voce dicere videtur. Illam potius quam Sabbathum esse honorandum, cui tanta virtus tantæq; gratiæ inest vt diuturnum hunc morbum, verbo fugauerit. Non enim homo, sed Deus solummodo, rem huiusmodi facere potest. Quomodo enim gratis Deo non est qui mirabili diuinâq; potestate vitur? Ita significantius atq; acerbius in eos oratio fertur.

§ 4. Caluinus ferre onus prohibitum fuisse putat, sed miraculum tantum fuisse, vt negligere oporteret offensionem. Veruntamen non fuisse veram offensionis causam facile constare potest, si consideremus non qualibet onera prohibita, vt dixi. Caluinus tamen non modo Iudæos, sed etiam paralyticu accusat. [Tameñ enim nondum tenebat quisnam esset Christus, persuasus tamen erat, diuinitus missum esse, quia diuinam eius virtutem expertus erat: atq; inde auctoritate præditam esse colligit, vt necessario illi sit parandam. Sed videtur hoc quoq; reprehensione dignum, quòd miraculum à Legis obedientia eum dimouet. Fateor quidem eum non satis firmo argumento niti vel pugnare: bis tamen alij peccant, quòd neque reputant, hoc extraordinarium esse Dei opus, nec iudicium suspendunt donec Prophetam Dei verbo instructum audierint.]

Primum fuit argumentum paralytici: Cur enim tanto miraculo non crederet, certoque statueret, illi obtemperandum, qui morbum annorum triginta octo subito sanasset. Deinde contumaciæ & ingrati tudinis merito accusaretur, si benefactori præsentem non pareret. Sanationis autem erat probatio, si onus ferret, ideòq; coniungenda fuit, nec damnare oportebat, qui hoc iusserat inauditum, sed querere quâ potestate inberet ferre lectum, qui tanta potentia sanarat ægrum.

Paralyticus defensio.

§ 5. Non fuisse autem ad eodè strictam sabbati legem, vt non posset lectum ferre æger, facile ostendo. Nam primò die sabbati pugnare, aliaq; facere necessaria licuit. Imò etiam aggerem struere, hostem impedire, quod fugiebant Iudæi superstitiose apud Iosephum lib. 4. antiq. ei, μη πάθειν ἢν ἡμῶν ἀργεῖν τὰς ἐσδομάδας ἡμέρας οὐκ ἂν ἦν ὁ θὸς τὸ χῶμα καλονο τῶν σκηνῶν. ἀρχόντας ἢ μάχης ἢ τυπῶντας ἀμύνον τας διδοσθαι ὁ νόμος, ἀλλὰ δεῖται ἀρῶντας τὰς πολεμίας οὐκ εἶναι. ὁ δὲ καὶ ῥωμαῖοι σκιυδόντες, καὶ ἐκείνας τὰς ἡμέρας αἰς διὰ σαββατα καλῶντες, ἐπὶ ἐβαλλον τὰς ἰσθμῶν, ἐπὶ εἰς χεῖρας αὐτοῖς ἀπλώσαν. χεῖν δὲ ἐπὶ πύγ γος ἀνίστασθαι, καὶ τὰ μηχανήματα πρὸς ἑαυτὸν, ὥστε αὐτοῖς εἰς τὴν ἀπὸ τῶν ἐνεργῶν τῶν τε εἶναι. Si non in patrio more esset, vt illas hebdomadis dies feri iremur, non fuisset perfectum vallum illis prohibentibus: Hostes enim cum prælium inchoant, pugnantq;, repellere lex permittit, si aliud faciunt non sint. Cuius gnari Romani illa diebus, quos sabbata dicimus, neq; iaculis, neq; cominus Iudæos aggrediebantur, aggeres duntaxat, & turres erigebant, & machinas adducebant, vt in diem sequente in vti illis possent.

Neque ista recte faciebant, licet aliquando sancta simplicitate sabbato etiam occiderentur: non enim in necessitate cæremoniam seruari Deus iussit. Deinde Sabbato exercitus pabulabatur, & agricolæ

pecus pascebant, pabulum ferebant, aquarum ducebant, aut aquam ferebant potatutis: Hic verò erat non dissimilis necessitas. Lectum relinquere non tenebatur, nam in turba facile ablatum fuisset, herete etiam eodem loco non oportebat, aut certe non tenebatur. Cur enim iam sanus inter ægros moraretur, nec abiret die Sabbati.

§ 6. Mirantur nonnulli cur Dominus rogarit, an saluus esse veller. Causa est quod inuito beneficia obtrudere noluerit, quemadmodum etiam sanitatem non nisi diligenter attendenti ex aquis dedignostri enim voluntate studiumq; requirit. Athanasius de Passione & cruce Domini. Ideò rogasse, velle ne saluus fieri, vt per fidem gratiam obtinere possit. At veluti medicus quissimam ingrediens ad ægrotos, primum quaerit an veline curari, ne & ipso satagente, & nolente illo, nihil efficiatur curatio, aduersante ægrotato contra medici artem. Ita quoq; Dominus è sanandis percunctatus est, & credentibus gratificatus est, vt per fidem gratiam obtinere possent. Indignum enim voluntatis animæ fides est.

VERSUS 13.

Is autem, qui sanus fuerat effectus, nesciebat quis esset. Iesus enim declinavit à turba constitutus in loco.

QVÆSTIO I.

Cur se Christus non statim indicauit?

§ 1. Noluit Christus se miraculi auctorem ante profiteri, quam omnibus notum redderet, vt de facto sine respectu personæ indicarent. Propter verbum ἐξέβυσεν, quidam vertunt, peregrinum se fecit, quasi esset à Ἑβραῖοις: Verum aliena est illa interpretatio. Syrus: Iesus autem subduxerat se à turba multa quæ erat in illo loco, vbi Ἰβηνοὶ εἰσβην, est subducere se, abire, nihil ad peregrinitatem pertinet, lun, & Tiem. Euaferat è turba minus redde; nam Syrus habet Ἰβηνοὶ in turba, non autem Ἰβηνοὶ, quod est à turba.

Non est ergo similitudo à natantibus sumpta, sed nutantibus. & tamen pleriq; de natatu interpretantur; cum ἐκβύσειν sit nutare, nutu iubere aut negare, itaque ἐκβύσειν est capite aliorum inclinato discedere, hinc ἐκβύσειν ἐδῶν apud Platonem de lexico viarum.

Postquam igitur cum illo disputatum est, de gabbato non ferendo, nec auctorem posset proferre, Christus eum in templo monuit, vt peccata caueret; atq; ita sese indicauit, ille autem Iudæis.

VERSUS 14.

Postea inuenit eum Iesus in templo, et dixit illi: Ecce sanus factus es: iam noli peccare, ne deterius tibi aliquid contingat.

QVÆSTIO I.

An exigat vt ab omni peccato abstineat?

§ 1. Caluinus negat id Christum flagitare: [Quis peccare vetat, non exigat vt ab omni peccato sit immunis, sed comparatio fit superiorem vitæ. Hortatur enim Christus vt posthac respiciat, neque amaneat sui similis.]

Impia est ista & Epicuræa scripturæ deprauatio; omne enim peccatum Christus vetat, nullo proflus

ADAMI
112
+ Evangelii
CVI
11

Cooperati-
oem na-
stram Deo
requirit.

Christus
declinavit

excepto. Si enim aliquod excipimus, peccatum id esse negamus. Si Christus non exigit, vt ab omni peccato sit immunis, nec etiam Deus exigit, quædam igitur peccata Deus permittit, vt sine legis violatione fiant, si non iubet omnibus abstinere. Peccatum omne contra legem Dei est, quamuis minimum. Omne enim peccatum est a voluntate legis transgressio; omne igitur vetatur, alioqui vbi lex non est, nec peccatum est, non tamen ille ob fragilitatem abstinuit.

QVÆSTIO II.

An Christus ostendat fideles posse deficere?

§. 1. **V**Tinam illa verba veterum martyrum spiritus perpendent noni fiduciarum, qui meris blanditijs ac confidentia perdunt animas errantes. Sanus erat iustus etiam factus à Christo, monetur tamen ne iterum peccet, ne deterius aliquid ipsi eueniat, si videlicet perditâ iustitiâ, & à Deo descenderit, maioribus se malis implicet. Hortatur hac de re martyres Cyprianus Epist. 7. ad Rogatianum, &c. Hortamur tamen ne comminam fidem, per peccatoris nostri, veram circa vos simplicem charitatem, vt qui aduersus primam hac congregatione vicissim, gloriam vestram forti & perseveranti virtutere natis. Adhuc in seculo sumus, adhuc in acie constituti, de vita nostra quotidie dimicamus, danda opera est, vt post hac initia, ad incrementa quoque veniat, & consummatur in vobis, quod iam rudimentum felicibus esse cepistis. Parum est ad ipsam aliquid potuisse, plus est, quod ad plus esse posse servare, sicut & fides ipsa & veritas salutaria non accepta, sed custodita vivificat. Nec statim confectio, sed consummatio hominem Deo servat. Dominus hoc magisterio suo docuit dicens: Ecce sanus factus es, iam noli peccare, ne quid tibi deterius fiat. Puta hoc illum & confessori suo dicere: Ecce confessor factus es, iam noli peccare, ne quid tibi deterius fiat. Salomon denique & Saul, & ceteri multi quamdiu in vijs Domini ambulaverunt, datam sibi gratiam tenere potuerunt: recedente ab ijs disciplina Dominica, recessit & gratia. Perseverandum nobis est in arcto & in angusto iungere laudis & glorie: & cum quiete & humilitate, & honorum morum tranquillitas Christianis omnibus congruat, secundum Domini vocem, qui neminem alium respicit, nisi humilem, & quietum, & timentem sermones suos, tum magis hoc observare & implere confessoris oportet, qui exemplum facti estis ceteris fratribus, ad quorum mores omnium vita & actus debet prouocari. Quam graphicè fidem Christianorum sanctissimi martyris depingit, cui nemo respondet: iustum me credo, me non posse deficere confido. Sed cum timore salutem operabantur. Et lib. de Discipl. & Habitu Virg. Gortificemus & portemus Deum puro & mundo corpore & observatione meliore, & qui per sanguinem Christi Domini nostri redempti sumus, per omnia seruitutis obsequia redemptoris imperio pareamus, demusque operam, ne quid immundum & profanum templo Dei inferatur, ne offensus sedem quam inhabitat, derelinquat. Sospitantis Demoni verba sunt & docentis, curantis pariter & monentis: Ecce, inquit, sanus factus es, iam noli peccare, ne quid tibi deterius fiat.

§. 2. Cur enim dubium est hominem sanatum, obediætem, etiam templum obeuntem, & orantem iam sanatum & liberum fuisse à peccatis? Si enim in illis hæreret, de penitentiâ admonerentur: nunc solum de cautione in futurum sermo est. Nec enim ob præterita puniendus erat, remissa igitur illa fuerunt; non tamen ex Caluini norma Dominus eum hortatur, nec dicit: omnia remissa, nullum imputabitur, sed si pecces, deterius aliquid conringet, quam id quod annos; §. subtrahit.

Syrus addit מְקַבְּלִים מֵאֵת מֶלֶךְ מֵקַבְּלִים, à principio, vbi subaudiendum est quam, alioqui sensus non est, crediderim ex margine irrepisse. Sed vt ad rem redeam. Paradoxon appellant omnes Remonstrantes in Belgio, cum dicunt eos qui fidem habent, nunquam deficere, & eos qui deficiunt nunquam habuisse. Vide Artic. 5. de perseverantia, in errore collationum.

Contra impiam horum securitatem clamat Augustin. lib. de fide & operibus: Quantum atinet igitur ad doctrinam salubrem veritatis, ne cuiquam mortis, & peccato perniciosissima securitas detur, vel etiam pestilentiosissima tribuatur auctoritas, iste curationis ordo est, vt baptizandi credant in Deum Patrem & Filium & Spiritum sanctum, eo ritu quo Symbolum traditur. & à mortuis operibus agant penitentiam, omniumque se omnino præcitorum remissionem in baptismo acceptos esse non dubitent: non vt peccare liceat, sed vt peccasse non noceat, vt sit facti remissio, non permissio faciendi. Tunc verè dici potest, etiam spiritualiter, Ecce sanus factus es, iam noli peccare: quod Dominus de corporali sanitate illo dixit, quoniam sciebat ei quem saluum fecerat, meritis peccatorum, illum etiam carnis accidisse languorem. Itaque autem & homini, qui & baptizandus adulter ingreditur, & baptizatus adulter egreditur, miror quomodo dici existiment, Ecce sanus factus es. Quis enim grauis & exitiabilis morbus erit, si adulterium sanitas erit? Prudenter monet S. Basilius Dei iudicium metuendum, ne si misericordia contemnatur, deteriora fiant omnia. ὁ πῦρ τοῦ κατὰ φύσιν κρημάτων Θεοῦ, ἀλλὰ φεβούμενοι, καὶ μὴ τὰς αὐτῶν κατὰ τὴν ἀνθρώπων ἔξιν. Moral. Reg. II. cap. I. quod nequaquam committens oportet iudicia Dei potius, maiorem in modum metuere, licet ea confisum debita pena non subsequatur.

Securis ac pestilens.

Itaque plurimum eius sententia distat à fiduciariorum.

§. 3. Peccata verò morborum cohortem trahunt. Ioram Rex Iudæ expertus est. 2. Paralip. cap. 21. v. 12. Allata sunt autem ei iura ab Elia Propheta, in quibus scriptum erat: Hec dicit Dominus Deus David patris tui, quoniam non ambulasti in vijs Iosaphat patris tui, & in vijs Asarephat Iudæ, sed inuestisti per iter regum Israel, & fornicari fecisti Iudam, & habitatores Ierusalem, imitatus fornicationem Domus Achab; insuper & fratres tuos, domum patris tui, meliores te occidisti: Ecce Dominus percussit te plaga magna cum populo tuo, & filijs & vxoribus tuis, vniuersaque substantia tua, tu autem egrotabis pessimo languore vteri tui, donec egrediamur vitalia tua paulatim per singulos dies. Grauiora autem supplicia sibi attrahunt illi, qui leuioribus admoniti pœnis non emendantur. Qui enim a peccatis & a peccatis insensati non faciliè percillantur, atrocioribus plagis aut corriguntur, aut conteruntur.

Morbis pœnam non ambulasti in vijs Iosaphat patris tui, & in vijs Asarephat Iudæ, sed inuestisti per iter regum Israel, & fornicari fecisti Iudam, & habitatores Ierusalem, imitatus fornicationem Domus Achab; insuper & fratres tuos, domum patris tui, meliores te occidisti: Ecce Dominus percussit te plaga magna cum populo tuo, & filijs & vxoribus tuis, vniuersaque substantia tua, tu autem egrotabis pessimo languore vteri tui, donec egrediamur vitalia tua paulatim per singulos dies. Grauiora autem supplicia sibi attrahunt illi, qui leuioribus admoniti pœnis non emendantur. Qui enim a peccatis & a peccatis insensati non faciliè percillantur, atrocioribus plagis aut corriguntur, aut conteruntur.

Morbi autem corporum vitiatorum animi comitatus sunt, & satellitium, quo miseri stipantur, ne per omnia vitijs seruiant simul etiam futurorum suppliciorum indices, & in reprobis inchoationes quædam, & præludia. Parum enim ab inferis distat, impius & æger.

VERSUS 17.

Jesus autem respondit eis: Pater meus usque modo operatur, & ego operor.

QVÆSTIO I.

Quid Pater operetur & Christus?

§. 1. **I**udæi Christum tanquã Sabbati violatoris sanctitatis & religionis simulatione persequebantur. Deū die septimo quieuisse, Christū operari sanando, & opera præcipere sanatis, Calumniam Christum re-

torquet,

Comptat-
oventi no-
stram Deum
requirit.

Christus
etiam